

החשמל בשבת בזמנינו

ה. דעת הגר"י ויס זצ"ל

במנחת יצחק (ח"ג סי' ס) כתב בתר"ד בנדון שימוש בחשמל בשבת, בזה"ל: "וכ"ז אף במדינות שהפועלים עכו"ם ורוב המשתמשים עכו"ם, מכ"ש בא"י שהפועלים ישראל, ורוב המשתמשים ישראל, דשייך גם משום מה שגורם להמלאכות בבית התעשייה כנ"ל". עיי"ש עוד, (ובסי' ס).

ו. דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל

במנחת שלמה (תנינא סי' כד) האריך הגרש"ז א זצ"ל למצוא צדדי היתר לשימוש בחשמל בשבת (ע"ע להלן) אך מ"מ בסיום התשובה כתב: "סוף דבר נלענ"ד דכיון שלצערנו הגדול כבר הוחזקו בתחנת הכח (שבעיה"ק ירושלם) לעשות גם בשבת את המלאכות ע"י ישראל, לכן אין לסמוך על פטומי מילי בעלמא עד שיודע לנו בבירור גמור שניתן צו מאת ההנהלה להתנהג בשבתות וימים טובים כדת של תורה עפ"י הוראת הרבנים. ואף שבארנו דאפשר שמעיקר הדין אין לאסור ליהנות מהחשמל בשבת אף אם נעשה ח"ו ע"י ישראל, מ"מ יש לדעת שע"י השימוש שאנו משתמשים בשבת בחשמל הננו גורמים שיכופו שם את הפועלים לחלל שבת. וכמה מכווער הוא להתענג בשבת באש זרה אשר לא צוה ד' וכ"ש לכבד את מקדשי ד' אלו בתי כנסיות ומדרשות באורים שהם חשך ולא אור, וחובה גדולה מוטלת על עיני העדה להאיר את ההולכים בחשך ללכת באור ד' והיה לנו לאור עולם".⁹

ובתשובת הגרש"ז א זצ"ל לר' גרשון לפידות, נד' בספר מאורי אש השלם (ח"ב עמ' תמד) כתב: "ומיהו להשתמש בכל שבתות השנה דאם היינו יודעים שצריכים להוסיף בשבת דלק היינו צריכים ודאי לאסור מכמה טעמים, אך הואיל ונתפרסם שהכל נעשה מאיליו ואין לעשות שם מעשה בשבת כי אם פיקוח גרידא, אשר על כן על המקילים בזה יש להם על מה לסמוך, והמחמיר בזה תבוא עליו ברכה"¹⁰.

⁹ בתשובה שם האריך מאוד בכמה צדדי היתר בנדון זה, אך כמו שהעתקנו כאן כתב על צדדי ההיתר הנ"ל "דאפשר שמעיקר הדין אין לאסור ליהנות", וגם אחרי צדדי היתר כתב שאין הדבר ראוי. אך המעיין היטב בכל דבריו בתשובה הנ"ל, יראה להדיא שבכל התשובה מדבר במציאות שהיתה לידועה לו באותה שעה (וכמש"כ בפירוש במכתבו השני המצ"ב), ואדרבה בתשובה הנ"ל מתבאר להדיא שבמציאות הידועה לנו (וכפי שתיארנו לעיל פ"א) פשוט הדבר לאיסור. ואכמ"ל.

¹⁰ התשובות הללו נדפסו בשנת תש"ח, והוא מתוך ידיעת המציאות שהכל נעשה מאיליו ויש שם רק פיקוח כמבואר בתשובה זו והתשובה השניה המובאת למעלה, ואעפ"כ נקט שהמחמיר תע"ב. (וכן הורה בסוף ימיו כשנודעה לו המציאות ע"י שבו"י ח"ו). וע"ע לעיל פרק ב', וביאורים ה'.